

ADJECTIVUL

I. Definiție:

Adjectivul este parte de vorbire flexibilă (își schimbă forma în funcție de genul și numărul substantivului pe care îl determină), care exprimă însușiri, calități ale substantivului.

II. Felul adjectivelor

1. După structură

- a) **Simple**: înalt, scund, frumos, alb, roșu etc.
- b) **Compușe**: cumsecade, galben-verzui, socio-politic, binecrescută etc.

2. După flexiune:

- a) **Variabile** (își schimbă forma după gen și număr): bun/bună/buni/bune, mic/mică/mici, verde/verzi, tenace/tenaci (perseverent, ferm), dibace/ dibaci (îndemânic, priceput), perspicace/perspicaci (cu minte ageră), stângace/stângaci (care lucrează cu mâna stângă sau lipsit de îndemânare), precoce/precoci (care se dezvoltă fizic sau psihic înainte de vârsta normală) etc
- b) **Invariabile** (au formă fixă, indiferent de gen și număr):
  - Culori: gri, crem, bleu, maro, kaki, bej etc
  - Adjectivele terminate în „-ce”: vivace (ager, plin de viață, energic), atroce (de o mare cruzime, groaznic), feroce (sălbatic, sângeros, violent), locvace (care vorbește mult), propice (prielnic, potrivit)
  - Alte adjective: cumsecade, anume, așa, asemenea etc.

III. Genul și numărul

Adjectivele se acordă în gen și număr cu substantivele pe care le determină.

Ex: Sămana femeie își ducea zilele cu greu.

sărmana= adjectiv, genul feminin, numărul singular

Am găsit niște copii sărmani care își așteptau mama acasă.

sărmani= adjectiv, genul masculin, numărul plural

IV. Gradul de comparație al adjectivului – arată intensitatea calității

1. Pozitiv: bun

2. Comparativ

- a) **de inferioritate**: mai puțin bun
- b) **de egalitate**: tot așa de bun, la fel de bun
- c) **de superioritate**: mai bun

3. Superlativ

- a) **absolut**: foarte bun + extraordinar de/ teribil de/ extrem de/ nemaipomenit de/ grozav de/ din cale-afară de bun, bun-bun (prin repetiția cuvântului), buuun (prin lungirea vocalei), bun-rău (în limbajul familiar, cu tentă glumeață), bun de tot (însoțirea adjectivului cu o lată parte de vorbire) etc.
- b) **relativ**: - **de superioritate**: cel mai bun
  - **de inferioritate** (foarte rar folosit): cel mai puțin bun

Există adjective care **nu au grade de comparație**:

- cele care exprimă însușiri care nu pot fi comparate: rotund, pătrat, dreptunghiular, viu, mort, complet, perfect, oral, principal, optim
- cele care exprimă deja un superlativ: enorm, colosal, gigantic, groaznic, uriaș, veșnic, extrem, suprem, maxim
- cele care arată originea: românesc, arădean, european, țărănesc, eminescian
- cele care se termină în „-ior”: anterior, posterior, inferior, superior, interior, exterior
- cele din domeniul științei sau tehnicii: acvatic, petrolifer, oxidabil, osos, pulmonar, lexical, potabilă
- compuse: agroalimentar, socio-politic, termoizolant, audio-video

V. Funcții sintactice

1. Atribut (când determină un substantiv):

Ex: Avea mâini frumoase, de pianistă. (ce fel de *mâini*?)

2. Complement (când detrimină un verb)

Ex: Îl știu de mic. (de când îl *știu*?)

VI. Valori stilistice

Cu ajutorul adjectivului se realizează compuneri expresive, contribuind la redarea unui limbaj artistic, care înfrumusețează textul.

1. Astfel, când adjectivul exprimă o însușire specială sau deosebită a adjectivului, acesta devine **EPITET**.

Epitetul este o figură de stil care redă însușiri deosebite, speciale, transmițând, totodată o anumită emoție.

Ex: Din marea *adormită* se ivi un soare *sângerând*...

Astfel, în loc să scrie „marea liniștită” sau „soare roșu”, autorul preferă cele două adjective mai deosebite pentru a reda atât pacea sau liniștea interioară, cât și o eventuală suferință sau durere sufletească dată de imaginea vizuală a sângelui.

2. Epitetul personificator – este figura de stil care exprimă atât însușiri speciale, deosebite, cât și omenești ale obiectelor, fenomenelor sau necuvântătoarelor.

Ex: *marea adormită, sălcii plângătoare, cerul trist, stele somnoroase etc.*

VII. Locuțiuni adjectivale

Locuțiunile sunt grupuri de cuvinte care pot fi înlocuite printr-un adjectiv

Ex: zgârâie-brânză – zgârcit

(om) fără noroc – ghinionist

(om) cu stare – bogat

(om) de nimic – neînsemnat

(griji) de zi cu zi - zilnice